

РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СИЛИСТРА

АНАЛИЗ НА ЗАРАЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРЕЗ 2019г.

През изтеклата 2019г. в Силистренска област са регистрирани **730 заразни заболявания**, със **172** повече от регистрираните **558 ОЗБ** през **2018г.** **Общата заболеваемост от ОЗБ е 660 на 100 хил., срещу 487 на 100 хил. за 2018г.** (*прил. № 1*) – налице е увеличение от 173 пункта.

Увеличената заболяемост е за сметка на дихателните инфекции, вирусните хепатити и трансмисивните инфекции. Заболяемостта от чревни инфекции е намаляла – от 361/100хил. на 330/100хил. Увеличението на заболяемостта при трансмисивните инфекции е за сметка на Лаймската борелиоза. Намаляват сексуално-предаваните болести (липсва болнична структура по КВБ и КВД).

В структурата на заразната заболяемост през 2019г. чревните инфекции имат водещото място и съставляват 49% от общия брой ОЗБ, следвани от дихателните инфекции - 45%. Относителният дял на трансмисивните инфекции е 2,6%, на вирусните хепатити е 1,37%, на сексуално предаваните инфекции 1% и на невроинфекциите 0,7%.

Етиологично **неопределените ентероколити** заемат най-висок дял в групата на чревните инфекции (70%). През 2019г. недиференцираните ентероколити са по-малко от предходната година (252 при 304 за 2018 г.), а заболяемостта от 231/100 хил. е над средната за страната (187/100 хил.). Най-висока е заболяемостта при децата до 1 година, следвана от възрастовата група 1-4 г. Разпределението на болелите по общини показва, че за поредна година най-висока заболяемост е регистрирана в община Кайнарджа (808/100 хил., при средна за областта 231/100 хил.), където преобладава ромско население живеещо при лоши битови условия.

На второ място с 9% се нареждат колиентеритите. През 2019г. се наблюдава увеличение на заболяемостта от **колиентерити** (39/100 хил., срещу 32/100 хил. за 2018г.), средната заболяемост за страната е 5,5 на 100 хил. Заболяването е най-разпространено в ранна детска възраст (до 4г.). Серотиповете, предизвикали клинично изявени заболявания са много разнообразни, най-голям е броя на О167, О114 и О146. Представени са серотипове от следните групи: ЕРЕК (48%), ЕТЕК (35%), ЕИЕК (17%).

На трето място с отн. дял от 7% в групата на чревните инфекции се нареждат **ротавирусните гастроентерити**. Заболяемостта е леко увеличена в сравнение с предходната година (24/100 хил., при 22/100 хил. за 2018г.) при средната за страната 19 на 100 хил. След въвеждането на Националната програма за лечение и контрол на Ротавирусните ентерити заболеваемостта през 2018г. рязко спадна. През 2019г. броят на обхванатите с имунизации срещу ротавирусни инфекции са повече от предходната (отчетен е имунизационен обхват на 80% от подлежащите). Заболели са 26 деца при 24 за 2018г.. Заболяемостта е най-висока във възрастовата група под 1 год., следвана от групата 1-4г. Най-висока е заболяемостта в общините Кайнарджа и Ситово.

На четвърто място при чревните инфекции е заболяемостта от **дизентерия** с 6% отн. дял в групата на чревните инфекции. През 2019г. заболяемостта се е увеличила за поредна година и е 21/100 хил., при 18/100 хил. през 2018г. Най-поразена е възрастовата група 1-4 г. Ако се проследи заболяемостта от дизентерия по общини (*приложение 8*) прави впечатление, че най-висока е заболяемостта отново в община Кайнарджа (138/100 хил., която е значително над средната за областта – 21/100 хил.). За сравнение средната заболяемост за страната е 3 на 100 хил. Като се има предвид, че в общината не е имало взрив от дизентерия през годината и случаите са спорадични, основна причина за разпространението са лошата хигиена и ниската здравна култура на ромското население, преобладаващо в община Кайнарджа.

Етиологичната структура при шигелозите е представена от следните серотипове: Ш. Дизентерия 3 (48% от болните и 34% от заразноносителите), Ш.Дизентерия 2А (26% от

болните и 7% от заразоносителите), Ш. Дизентерия 11 (13% от болните и 41 % от заразоносителите). Преобладават заразоносителствата спрямо клинично изявените форми. Относителният дял на заразоносителите към общия брой изолати на Шигела е 56%. Отн. дял на **салмонелозите** през 2019г. е 4% от чревните инфекции, а заболяемостта от тях е 12/100 хил., срещу 11/100 хил. за 2018г., при средна за страната – 8,5/100 хил. Етиологичната структура на салмонелозите през годината показва водеща роля на С. ентеритидис (54% при болелите и 22% от заразоносителите), следвана от С.Тифимуриум (при 23% от клинично изявените форми и 44% от заразоносителствата). Останалите изолати са единични. Съпоставката на клинично проявените случаи спрямо заразоносителствата при Салмонелозата показва, че преобладават болните с клинична картина (59%). През 2019г. са съобщени 4 случая на **кампилобактериоза** – три деца и един възрастен.

При въздушно-капковите инфекции челно място с 84% относителен дял заемат случаите на **варицела**, като през 2019г. броят на болните се е увеличил значително (275 случая срещу 87 за 2018г.). Заболяемостта е 252/100 хил., срещу 79/100 хил. за 2018г. и е много по-ниска от средната за страната (437/100 хил.). Най-засегната е възрастовата група 1-4г., следвана от групата 5-9г., а най-много заболели са регистрирани в общините Силистра и Главиница. Засегнати са основно детски колективи в детски и учебни заведения. От общо 275 заболели, 34 са класифицирани като възможни случаи и 241 като вероятни, поради наличие на епидемична връзка. Заболели от варицела са регистрирани целогодишно, но най-голям е техният брой през есенно-зимния период.

Следваща по разпространение въздушно-капкова инфекция е **туберкулозата**. Заболеваемостта от туберкулоза се е увеличила в сравнение с предходната година (27 на 100 хил. срещу 16 на 100 хил. за 2018г.) и е по-висока от средна за страната (16/100хил.) По-големият брой заболели до известна степен се дължи на по-добрата разкриваемост и седмиците на отворени врати, които ПФО-Силистра проведе четирикратно през 2019г. От общо 30 диагностицирани случая 28 са с активна форма на туберкулоза на бял дроб, 1 е с туберкулозен плеврит и 1 с туберкулозна лимфаденопатия. В края на годината 6 от случаите са определени като възможни, 10 са вероятни и 14 са потвърдени след получени резултати от културелно изследване. Два от случаите са завършили летално.

Заболяемостта от **скарлатина** през 2019г. не е съществено променена спрямо предходната година и е 20/100 хил. при средна за страната 44/100 хил. Засегнати са деца в организирани колективи, преобладаващо във възрастовата група 5-9 г., следвана от 1-4г., основно от общините Силистра, Тутракан и Ситово. От общо 22 заболели през годината, 20 случая са определени като възможни, 1 като вероятен и 1 потвърден. Най-голям брой болни са регистрирани през есенно-зимните месеци.

През 2019г. в Силистренска област няма регистрирани болни от **морбили**.

Съобщен е един случай на дете на 5 год. възраст със съмнение за **епидемичен паротит**. Детето беше хоспитализирано в ИО на МБАЛ-Силистра. От епидемиологичното проучване се установи, че е извършена основна имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, както и на братчето му на 7 год. възраст и на всички контактни в детското заведение, което посещава (ДГ-с. Средище, общ.Кайнарджа).

Серологичното изследване в референтната лаборатория на НЦЗПБ показва отрицателен резултат и диагнозата беше отхвърлена.

Случаят е въведен в интернет базираната информационна система с отхвърлена диагноза.

През отчетния период няма съобщени случаи на **рубеола**.

Относителният дял на **вирусните хепатити** спрямо общия брой заразни заболявания е нисък и съставлява едва 1,4% от всички ОЗБ. Регистрирани са 10 случая за 2019г. (1 ВХ тип В, 1 ВХ тип А и 8 случая с неопределен тип).

Не са регистрирани деца в имунизационна възраст болни от ОВХ тип В.

Болните с неопределен хепатит са изследвани със серологични маркери за хепатит А, В и С, но не са показали положителен резултат и не са потвърдени.

През 2019г. са регистрирани 48 заразноносителни на HBsAg, от тях 17 са открити по повод кръводаряване, 7 по повод бременност, останалите са по повод профилактични и диагностични изследвания. Носителите на antiHCV са 23, от тях един е открит при кръводаряване, останалите изследвания са профилактични и диагностични.

Трансмисивните инфекции регистрирани през 2019г. заемат 2,6% отн. дял в структурата на заразните заболявания. Те са представени от 15 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 4 случая на Марсилска треска (2 вероятни и 2 потвърдени). При регистрираните болни е налице епидемиологична анамнеза за ухапване от кърлеж. Сезонната динамика при трансмисивните инфекции е с пролетно-лятна характеристика.

Невроинфекции - през 2019г. са регистрирани 2 болни с вирусен менингоенцефалит и 3 случая на **ОВП** – Неврит на лицеви нерв с периферен произход, без доказан ентеровирус.

През 2019г. в област Силистра са регистрирани 5 болни със **сифилис** – 3-ма мъже и 2 жени. Регистрирано е едно семейно огнище. Двете жени са контактни на съпрузите си, също болни от сифилис.

От Националната референтна лаборатория по ХИВ през 2019г. са съобщени 3 случая на **ХИВ** позитивни лица над 18год.възраст (2 мъже и 1 жена).

През 2019г. са регистрирани **9 случая** на ехинококоза срещу 5 през предходната година. Заболяемостта е 8,23 на 100 хил., при средна за страната – 2,6 на 100 хил.

Няма регистрирани други паразитни заболявания.

Цикличност на заразните заболявания

Недиференцирани ентероколити - Пикът от неуточнени ентероколити беше през 2006 г., когато броят им достигна 527 случая за годината, след което заболяемостта леко се понижи, но се запази трайно висока. През 2019г. съобщените случаи намаляха и са регистрирани 252 болни, срещу 304 за 2018г.

Заболяемостта от **варицела** има подчертано цикличен характер. Тя достигна пик през 2007-2009г., след което последва рязък спад през 2010. След ново увеличение на болните през периода 2012-2013 г. последва отново спад през 2014г. От 2015г. започна нов подем на заболяването и през 2017 г. заболяемостта достигна 348 на 100 хил. След кратко затишие през 2018г. , когато заболяемостта намалена на 79/100 хил., през 2019г. тя отново се повиши до 252/100хил.

След достигнат пик на заболяемите от **туберкулоза** през 2002 г. (87 лица), заболяемостта започна да намалява, особено след включване на „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата“. С нейното изпълнение се подобри дейността по профилактика в заразните огнища с откриване на инфектирани лица и провеждане на навременна и ефективна химиопрофилактика. През 2019г. са регистрирани 30 болни (заболяемост 27/100 хил.), срещу 18 болни и заболяемост от 16/100 хил. през предходната година. Част от болните са открити по време на скрининга на целевите групи в социални заведения в областта по пилотен проект, започнал през 2018г. за откриване на латентна туберкулозна инфекция. По време на кампанията „Седмица на отворените врати“, проведена четирикратно през годината, бяха прегледани общо 270 лица и са диагностицирани 3-ма болни с туберкулоза на бял дроб, на които е назначено лечение и 6 лица с латентна туберкулозна инфекция, на които е назначена химиопрофилактика.

След подем на **вирусните хепатити тип А** през 2002 г., когато регистрираните болни в Силистренска област достигнаха 177, следва трайна тенденция за намаляване до 2014 г., когато поради натрупване на неимунни контингенти беше регистриран взрив от инфекцията, обхващащ няколко общини в областта с общо 50 заболяемите. Опашката на взрива продължи и в началото на 2015г. Засегнати бяха селища с преобладаващо ромско

население с ниска здравна култура и незадоволителна лична хигиена. През следващите години са регистрирани единични случаи, а през 2019г. - един болен с ОВХ-А.

След 1995 г., когато бяха регистрирани 40 лица заболели от **вирусен хепатит тип В**, заболяемостта от тази инфекция започна да спада. Обяснението за тези резултати е свързано с въвеждането на ваксината срещу ОВХ-В в задължителния календар на страната. Подобри се и работата в лечебните заведения по отношение на медицинското обслужване на периферния венозен път, който има отношение към вътреболничното заразяване с трансмисивни хепатити. През 2019г. е регистриран само един болен, в неимунизационна възраст.

Смъртност – 2,7/100 хил., (за туберкулоза 1,83/100 хил. и за вирусен менингоенцефалит 0,90/100 хил.). През 2019г. са съобщени 3 починали от остри заразни болести – 2-ма с активна туберкулоза на бял дроб и 1 с Вирусен менингоенцефалит. От Вирусен менингоенцефалит е починал мъж на 80 год., лекуван в МБАЛ Добрич. Постъпил в тежко терминално състояние с генерализиран гърч, апноични паузи и по-късно изпаднал в кома, последвал екзитус.

От туберкулоза на бял дроб са починали 2-ма мъже - на 48г.от гр. Силистра (потвърден случай) и на 51г. от гр. Главиница (възможен случай) .

ОРЗ и Грип

През изтеклата 2019г. са регистрирани 1658 болни от ОРЗ и грип срещу 1414 за 2018г. След достигнатите епидемични стойности на заболяемостта в Силистренска област през 2009г., когато се разпространи новия грипен вирус тип А(Н1N1)/Калифорния, последваха 7 години, през които фоновата заболяемост в областта не достигна епидемични стойности, а доказаната лабораторно циркулация на грипни вируси беше с малка интензивност.

През сезон 2017/2018г., поради повишената заболяемост от ОРЗ и Грип обявихме предепидемични мерки в лечебните заведения - прекратяване на профилактичните прегледи и консултации, преустановяване на имунопрофилактиката, ограничаване на свижданията в болничните отделения. Сравнително ниският отпадък на заболели ученици не наложи преустановяване на учебни занятия в училищата.

Изпратените проби за вирусологично изследване в лаборатория „ОРЗ и Грип“ на НЦЗПБ показаха циркулация на грипен вирус тип В (Ямагата) в 3 проби и грипен вирус тип А (Н1N1) в 1 проба.

През грипен сезон 2018/2019г. заболяемостта от ОРЗ и Грип достигна максимална стойност през 1-ва седмица на 2019г., но броят на заболелите започна да нараства още през дните преди коледните празници. Със заповед на директора на РЗИ-Силистра от 14.01.2019г. бяха обявени противоепидемични мерки във връзка с епидемичната заболяемост. От извършените лабораторни изследвания на пациенти от област Силистра с грипоподобна симптоматика се потвърдиха 19 случая на грип, като само при двама пациенти бяха изолирани грипни вируси тип А (Н3N2), при останалите пациенти са изолирани грипни вируси тип А (Н1N1).

В края на 2019г. заболяемостта от респираторни инфекции остана сравнително ниска за сезона и достигна епидемични стойности едва в края на януари 2020г.

През 2017г. беше въведена уеб-базирана информационна система за надзор на тежко-протичащите респираторни инфекции. МБАЛ-Силистра участва в надзора, като за периода ноември 1017г. - януари 2018г. са въведени 21 случая на по-тежко протичащи ОРЗ, основно на деца от Детско отделение.

За 2018г. МБАЛ-Силистра не беше определена за участие в надзора на тежко-протичащите респираторни инфекции.

След достигнатите епидемични стойности през 1-ва седмица на 2019г., броят на пневмонията при пациенти от трите многопрофилни болести в областта започна да се повишава. Максимални стойности бяха достигнати през периода 21-27.01.2019г. – 128 болни при 54 в началото на декември 2018г.

Данните за лицата профилактирани с противогрипна ваксина през 2019г. показват, че са извършени 1122 имунизации срещу грип (при 262 за 2018г.), от тях 100 имунизации са извършени от РЗИ-Силистра на граждани и медицински персонал и 1022 от ОПЛ на лица над 65год.възраст по Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип. Личните лекари не са отчетели извършени приеми на възрастови групи извън програмата. По данни на НСИ (към 31.12.2018г.) при население в областта от 26 234 души във възр. група над 65г., обхванатите 1022 лица съставляват 3,9%.

За поредна година количествата противогрипни ваксини в аптечната мрежа бяха недостатъчни и се изчерпаха бързо. Втора поредна година бе налице несъответствие между търсене и предлагане на противогрипна ваксина. Това повлия и на работата на имунизационния кабинет в РЗИ-Силистра, за нуждите на който през 2019г. успяхме да осигурим едва 100 дози противогрипна ваксина.

Вътреболнични инфекции

През отчетната 2019г. в болничните лечебни заведения от област Силистра са регистрирани **151 болни със 182 ВБИ**, срещу 164 болни с 207 ВБИ за 2018г. Отн. дял на ВБИ спрямо общия брой хоспитализирани болни е 0,74%, при същата средна стойност за страната. От общо 24 470 изписани болни 12 831 (52%) са лекувани с антибиотици. При средно за страната 36,49% на лекувани с антибиотици, област Силистра заема второ място по използване на антибиотици. През 2018 г. този относителен дял е бил 50%. Използването на антибиотици невинаги е обосновано, много често те се назначават без лабораторна диагностика и антибиограма или често по профилактични индикации срещу възникването на евентуална инфекция.

Най-добра разкриваемост има в МБАЛ-Силистра, където отн. дял на ВБИ към броя преминали пациенти е 1,2%, в МБАЛ-Тутракан и в МБАЛ-Дулово относителният дял е 0,06%.

В МБАЛ Силистра 35% от регистрираните ВБИ са в ОАИЛ, 28% са в Хирургично отделение, 25% в ННО, в останалите отделения са регистрирани единични случаи. В МБАЛ-Тутракан и МБАЛ Дулово са регистрирани по 4 ВБИ. Ниският относителен дял на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в двете общински болници се дължи на малката разкриваемост.

Структурата на регистрираните ВБИ според локализацията има следната характеристика: повърхностни инфекции на хирургичното място (20%), пневмонии свързани с интубация (19%), инфекции на пикочните пътища (14%), конюнктивити (14%), обща инфекция свързана с ЦВК (6%), локални инфекции свързани с ПВК (4%), лабораторно потвърдени инфекции на кръвта (4%). Останалите ВБИ са единични случаи.

В етиологичен аспект регистрираните ВБИ са представени от разнообразни микробни причинители. С най-голям отн. дял са инфекциите причинени от ***Стафилококус соа/-/ (19%), Стафилококус ауреус (11%), Е.коли (9%), Ентерококус фекалис (8%), Кандида Албиканс (7%), Ацинетобактер Баумании (7%), Клебсиела пневмоние (6%), Ентеробактер клоаце (5%), Ацинетобактер род (4%), и др.*** Неизследвани причинители липсват, а микробиологично недоказаните са 5%.

След определяне на антибиотична чувствителност 137 изолата са определени като клинично чувствителни и 11 като клинично резистентни. Един изолат на Ацинетобактер е определен като панрезистентен. Микробиологично недоказани са 9 причинителя Останалите непозиционирани изолати са от род Кандида и нямат изработени антибиограми. От провеждания лабораторен контрол за обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 1113 проби. От тях 40 (3,6%) са показали неудовлетворителен резултат. Констатирани са пропуски в стерилизационния режим на ендоскопската апаратура и инструментариум в 5 отделения на МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Тутракан, във връзка с което са съставени 5 акта за административно нарушение. Във връзка с установени пропуски в стерилизационния

режим на стоматологичен инструментариум са съставени 8 акта за административно нарушение на дентални лекари.

Проби с неудовлетворителен резултат са отчетени от ръце (6,14%), от инструментариум (4,89%), от болнично бельо и работно облекло (3,45%), от повърхности (3,10%), от медицинска апаратура (0,86%), от дез. разтвори за АДВ (2,5%). Във връзка с констатирано несъответствие при приготвянето на дезинфекционен разтвор е връчено 1 предписание за предприемане на коригиращи мерки.

Дейност по надзора на беса

През 2019г. в Силистренска област са регистрирани 153 лица ухапани от кучета, котки и др. животни, срещу 111 за 2018г. Сред ухапаните преобладават градските случаи (61%), мъжете (61%) и лицата над 19 год. възраст (74%). Най-голям е относителният дял на ухапаните от кучета – 91%, от тях 43% скитащи и 57% домашни. До 2016г. броят на ухапаните от животни ежегодно нарастваше. За първи път през 2016 г. ухапаните значително намаляха, като това се обяснява с работата на приюта, разкрит в гр. Силистра в края на 2015г. През 2019г. броят на ухапаните се е увеличил в сравнение с предходната година, но относителният дял на домашните кучета е по-висок – 57%.

Постекспозиционна профилактика против бяс е извършена на 88 от ухапаните (57%). Според характеристиката на експозицията преобладават единичните ухапвания (87%), а леките и среднотезките случаи са по 50%. Множествените ухапвания са 20 и съставляват 13% от общия брой, регистрирани са 3 тежки ухапвания.

От всички 88 имунизирани 76% са имунизирани с 3 игли, след което схемата е прекратена, поради приключване на 10 дневния срок за наблюдение на животното, осъществило експозицията. Общо за профилактика срещу бяс са изразходвани 251 дози ваксина Верораб. През последните 9 години постекспозиционната ваксинопрофилактика срещу бяс се извършва само в диагностично-консултативния кабинет на Инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра. Това затруднява профилактиката на лицата от други отдалечени населени места, които трябва да пътуват неколккратно и се отразява на решението им да се обърнат за медицинска консултация или да завършат започнатата имунизационна схема.

През изтеклата година епизоотичната обстановка в областта, по отношение на беса беше благополучна. Не са регистрирани лица претърпели експозиция от положителни за бяс животни, не са съобщавани от ОДБХ-Силистра животни положителни за бяс.

Дейност по надзора на ОВП и Полиомиелит

По надзора на ОВП наблюдаваме три отделения по нервни болести (с 54 легла), три педиатрични отделения (с 50 легла) и едно инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра (с 15 легла). По данни на НСИ, към 31.12.2018г., броят на населението от 0 до 15 години в Силистренска област е **16 037**.

Ежеседмично получаваме от подлежащите на надзор болнични отделения информация за „нула“ случаи на ОВП. При наличие на съмнително болно дете постъпва съобщение по телефон и с бързо известие.

През 2019г. са извършени **84 планирани проверки по активния епиднадзор на ОВП**, при които не са открити несъобщени случаи.

През 2019г. са регистрирани **3 случая на изолирана парализа на лицевия нерв:**

- *Дете на 10г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра. Детето е имунизирани срещу полиомиелит с 4 приема на моноваксина и реимунизация на 6г. възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, тъй като не е открито от личния лекар.*
- *Дете на 6г., хоспитализирано в педиатрично отделение на МБАЛ Силистра, имунизирани с 3 основни приема с ваксина срещу полиомиелит и реимунизация на 6 год.*

възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. Не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, поради отсъствие от адреса.

- **Дете на 13г.**, хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра, имунизирано с три приема за основна имунизация, без реимунизации. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден- липсват данни за остатъчни парези в областта на лицевия нерв.

Оценка на ефективността на системата за надзор за ОВП

Пълнота на съобщаването - 100% от седмичната сигнална информация е навременна;

Чувствителност на системата – 3 случая на ОВП, при наблюдавано население в областта от 16 037 души (при минимално ниво 1 случай на 100 хил. души);

Пълнота на проучване на случаите- случаите са проучени до 48-мия час, изпратени са по 2 фекални проби, взети в два последователни дни, съхранявани и транспортирани правилно, не са доказани ентеровируси;

Пълнота на проследяването- на две от децата не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, не са открити на адреса, на едното не са установени остатъчни парези. Случаите са въведени в уеб базираната информационна система за надзор на ОВП.

Изготвил:

Д-р Боряна Кочева

Главен инспектор Д НЗБ